

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

вважати що механізм було створено на острові Родос. Дехто називає творцем механізму давньогрецького філософа Посідонія, інші знаменитого Архімеда, але це все лише припущення.

Серед інших відомих винахідників античності були Ктесібій і Філон Візантійський. Ктесібій жив в Александрії у 3 столітті до нашої ери. Він створив поршневий водяний насос, на жаль нам не відомий принцип його роботи, оскільки праці Ктесібія загинули у вогні Олександрійської бібліотеки, пневматичну гармату і водяний годинник, на основі якого було створено будильник. Принцип його роботи був дуже простий. Будильник складався з двох посудин верхньої і нижньої. Вода повільно перетікала з верхньої до нижньої, коли в нижній посудині набиралась певна кількість води, то спрацьовував механізм і маленький молоток вдаряв у гонг.

Філон жив у ті ж часи що й Ктесібій і вони могли зустрічатись на вулицях Александрії. До його винаходів належать водяний млин, багатозарядний арбалет і автоматичний умивальник, який видавав певну кількість води і пемзи для миття рук. Проте найяскравішим приладом є прототип робота – механічна служниця. Вона була виконана у вигляді статуї, в середині якої розміщувалось 2 чаші: одна з вином, а інша з водою. Коли в руку служниці ставили чашу, то під її вагою рука опускалась і починало наливатись вино, потім, вже під вагою налитого вина чаша опускалась ще нижче і відкривала клапан з водою, за грецькою традицією вино розмішували з водою, коли чаша ставала повною – машина зупинялась. Після цього відвідувач забирав чашу і рука поверталась в попереднє положення, машина знову була готова до використання. Це все працювало за допомогою трубок і важелів.

Таким чином оглянувшись в минуле можна сказати, що древні люди не були дурнішими за нас. Без електрики і, навіть, без пружин, вони створювали складні механізми, які спираючись на технології тих часів могли вирішувати цілком сучасні проблеми. Багато винаходів древності були забуті на довгі століття і були перевинайдені знову у XX столітті, тільки вже на основі сучасних технологій, а загадку деяких з них ми не можемо розгадати і досі.

Література

1. Забуті винаходи Герона Александрійського. URL: <https://www.romanenko.biz/ua/publikatsii/35-publications-interesting-ua/84-zabuti-vinakhodi-gerona-aleksandrijskogo>
2. Цифрова революція. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11035947-digital-revolution>
3. Винаходи Герона, які почали використовувати лише через тисячоліття. URL: <https://telegraf.com.ua/nauka/3652076-izobreteniya-gerona-kotoryie-nachali-primenyat-lish-spustya-tyisyacheletiya.html>
4. Третя промислова революція. URL: <https://www.economiafinanzas.com/uk/tercera-revolucion-industrial/>
5. 10 неймовірних винаходів стародавніх греків. URL: <https://mors.in.ua/technology/2318-10-neymovirnyh-vynahodiv-starodavnih-grekiv.html> (дата звернення: 23.11.2022).
6. Антикітерський механізм. URL: <https://cherto4ka.xyz/posibniki/history/page22.html>

С. Мацюк, А. Криськов, докт. істор. наук, проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ

S. Matsiuk, A. Kryskov, Dr., Prof.

OSTRON ACADEMY

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

Піднесення Острога розпочинається з 1574 р., коли князь Василь-Костянтин Острозький переніс сюди з Дубна головну адміністрацію своїх володінь. Це стало поштовхом до переміщення в Остріг освічених урядників та кліриків зі свити князя. Були й інші чинники, які сприяли перетворенню Острога на культурний осередок. Місто було другим титулярним центром єпархії Східної Волині, а навколо міста знаходилися багаті православні монастирі з ченцями-книжниками, які мали зв'язки з монастирями Балкан і Близького Сходу.

Поява Острозького вченого осередку збіглася у часі з першими наслідками впровадження рішень Тридентського собору (1544-1763), який ухвалив радикальну програму реформ для зміцнення Римо-Католицької Церкви. Так, у 1564 р. у Речі Посполитій починають діяльність єзуїти, створюються перші єзуїтські колегії. На хвилі цих новацій у 1574 р. тодішнім ректором Віленської єзуїтської колегії Петром Скаргою був написаний трактат «Про єдність Божої Церкви під одним Пастирем». Присвячуючи книгу Василеві-Костянтину Острозькому, Скарга обґрунтовував потребу з'єднання «істинної» (Римо-Католицької) і «хибної» (Грецької) Церков. Щоб підкреслити нелад, який панує в останній, Скарга особливо наголосив на неосвіченості православного кліру.

У відповідь на це з 1576 р. на кошти князів Острозьких почав діяти потужний науково-видавничий заклад в Острозі. Його початкова мета була цілком конкретною: підготувати випуск першої друкованої Біблії по церковнослов'янському і тим самим утвердити престиж «словенської» мови нарівні з визнаними сакральними мовами – єврейською, грецькою та латиною. Біблія, звірена за кількома авторитетними списками, у тому числі з грецьким – із Ватикану, отриманим від Папи, вийшла в світ 12 серпня 1581 р. Ця книга із поліграфічного боку є визнаним шедевром слов'янського книгодрукування, а текстологічно й донині вважається канонічною. Поза тим, продукція Острозької друкарні, що діяла з 1578 по 1612 р., видаючи літургійну та патристичну літературу і твори членів вченого гуртка, не зовсім вписується у програмні засади, на яких виникла. Із 28 відомих сьогодні позицій, випущених тут, лише 14 церковнослов'янських; 6 складається з мішаних текстів – церковнослов'янських і «простих», тобто написаних книжною староукраїнською.

Робота вчених в Острозі була в суті своїй історико-філологічними дослідженнями богословського напрямку, що спрямовувалися на виправлення зіпсованих переписувачами місць, текстологічні розшуки й порівняння, переклад із грецької та коментування східнохристиянської патристики. Тому сучасники й застосовували до Острозького вченого осередку назву «академія», якою у X – XI ст. традиційно іменували наукові товариства. Інколи це поняття вживали узагальнено, маючи на увазі як вчених, так і школу, яка тут функціонувала. Школа функціонувала як установа, яка готувала кадри для «академії», а також надавала безкоштовну освіту дітям княжих васалів та клієнтів, і проіснувала до 1636 р.

Т. Подсаднюк

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ФОТОГРАФІЇ

Т. Podsadniuk

FROM THE HISTORY OF UKRAINIAN PHOTOGRAPHY

Поява фотографії у світі відноситься до першої половини XIX століття. Її винахід пов'язаний з результатом технічного прогресу, новими науковими відкриттями у хімії, фізиці, оптиці. З того часу фотографія стала невід'ємним елементом нашого повсякденного життя. Відразу ж після своєї появи фотографія отримала широке застосування в різноманітних сферах людського життя – політиці, науці, культурі, мистецтві. Саме завдяки використанню фотографії було здійснено багато відкриттів у різних галузях людського знання.